

Sagn, Fortælling og Trolderi

Vejledning til Læringspakke fra Museum Vestsjælland

I forbindelse med Slaraffen inviterer Museum Vestsjælland børnene ind i den mundtlige fortælletradition som en fællesskabsdannende aktivitet. Aktiviteterne i denne vejledning er målrettet børn mellem 4- 8 år og sætter spot på lokale sagn og spændende fortællinger om de underjordiske her i Sorø. Læringspakken består af tre korte film og denne vejledning.

Filmene finder du på www.slaraffen.soroe.dk

Kortfilm 1: Historien om Djævlens Fodaftryk ved Sorø Klosterkirke (2:05)

Kortfilm 2: Trolde på spil i Broby Vesterskov (2:52)

Kortfilm 3: Instruktion til fortælleaktivitet (2:55)

Pædagogisk greb

Mundtlige fortællinger rundt om ildstedet har samlet os fysisk og kulturelt gennem tiden. Nu er det børnenes tur til at bidrage med deres unikke stemme i en fælles historie.

Aktiviteten har bl.a. til formål at understøtte det daglige arbejde med de pædagogiske lærerplaner særligt med fokus på *kommunikation og sprog* samt *Kultur, æstetik og fællesskab*.

Aktiviteten kort

- Tal om de underjordiske. Hvilke underjordiske væsner kender børnene?
- Se kortfilm 1 og 2 sammen med børnene, og tal om filmene med børnene.
- Fortællecirkel. Børnene skal digte deres egen historie ved at kaste med en fortælleterning, og bygge videre på hinandens historier.

Praktisk Vejledning

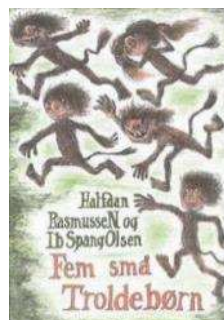
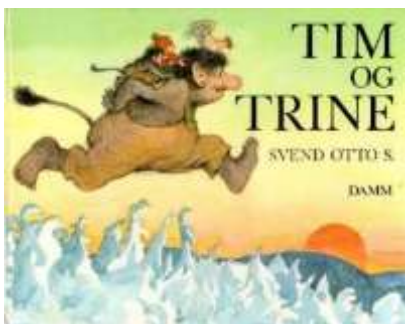
Forberedelse

Materialer: Saks, limstift/tape, print af skabelon 1 og 2 (nederste i dette materiale). Tuscher og farveblyanter.

Se evt. film 3: Instruksfilm inden forløbet

- Til den fælles aktivitet: Udskriv og saml fortællerterningen (skabelon 2). *OBS! Ønsker man sig en større terning kan siden printes ud i A3.
- Til det viderearbejde efter den fælles aktivitet: Print flere blanke fortællerterninger (skabelon 1). Klip dem ud eller bed børnene om at klippe dem ud.

Inddrag evt. højtlesning af disse klassiske børnebøger med forskellige troldefigurer (både de søde og dem der skaber ballade) som optakt til emnet.

1) Film

Præsenter temaet for børnene inden filmen.

Hvem var de underjordiske? Kender I nogen underjordiske?

I gamle dage var historierne om de underjordiske og det overnaturlige en måde at forklare det uforklarlige i livet på.

Det var historier om lygtemænd, trolde, nisser, varulve, smådjævl, elverfolk, hekse osv.

Se de to kortfilm **Historien om Djævlens Fodastryk** og **Trolde på spil i Broby Vesterskov**. Saml gerne op efter hver film med nogle enkelte spørgsmål, som sætter fokus på fortællingen og de forskellige stemninger i de to film.

- Hvad handlede fortællingen om?
- Hvor fandt historien sted?
- Hvem fortalte historien?
- Hvordan var musikken? Gjorde fortælleren noget særligt med sin stemme?
- Hvordan var stemning i de to forskellige film? spændende, glad, uhyggeligt? Hvorfor?

2) Fortællecirklen

I gamle dage fortalte man historier videre fra generation til generation. Det kunne være en kort historie eller måske en meget lang historie om hvordan hele verden opstod. Nu skal I lave en fælles historie. VIGTIGT! Der er ikke noget der er rigtigt eller forkert. Vi skal bruge fantasien.

Børnene skal stå eller sidde i rundkreds. En voksen skal være "start-fortælleren" i den første aktivitetsrunde.

- Startfortælleren siger en kick-off sætning højt i cirklen for at få historien i gang. F.eks.:
 - "Der skete noget helt vildt i går. Nu skal I høre..."
 - "For mange, mange år siden..."
- Startfortælleren slår terningen og kigger på det billede han/hun har slået. Han/hun fortsætter historien baseret på billedet.
 - **EKSEMPEL:** Slår man følgende billede...

- Kunne man se "Jeg så en stor trolde..." eller "En stor trolde kom gående ned ad vejen..."
- Historien går videre til den næste fortæller i cirklen, som slår med terningen og tilføjer en sætning baseret på billedet og egen fantasi.
- Terningen fortsætter således hele vejen rundt i cirklen indtil den kommer tilbage til startfortælleren som afslutter historien.

Husk at fortsætte på samme historie hele vejen rundt i cirklen. Start ikke på en ny før den første er færdig. Historien må gerne være fjollet eller skør, trist eller glad. Alle skal tilføje noget ud fra fri fantasi og det de slår med terningen.

- Sæt ikke fokus på fortællingens korrekthed. Fokus skal være på om børnene skaber en fælles fortælling, hvor alles stemme kommer med.
- Hvis der er en fortæller i cirklen der ikke kan finde på noget, lad historien gå videre til den næste fortæller og kom tilbage når han/hun er klar.
- Gentag aktiviteten evt. med en ny startfortæller og kick-off sætning, hvis gruppen er klar til det.

Ideer til flere aktiviteter

Variation 1: Pust liv i fortællingen

- Print en kopi af den blanke fortællerterning.
- Brainstorm med børnene om hvilke billeder man kunne tegne på terningen for at lave en god historie.
- Gentag fortællercirklen med den nye fællesterning.
- Optag eller noter evt. historierne fra de forskellige fortællercirkler undervejs.
 - Lav børnenes fælles fortælling om til en fælles historiebog.
 - Læs den fælles fortælling højt for gruppen, mens børnene står i en cirkel og viser fortællingen med kroppen.

Variation 2: Pingpong fortælling på tid (mest for børn i SFO)

Børnene arbejder sammen i par. Hvert par får en kopi af en blank fortællerterning (skabelon 1).

a) Gør terningen klar

Terningen skal klippes ud og fortællerparrene skal tegne egne tegninger/symboler på terningen.

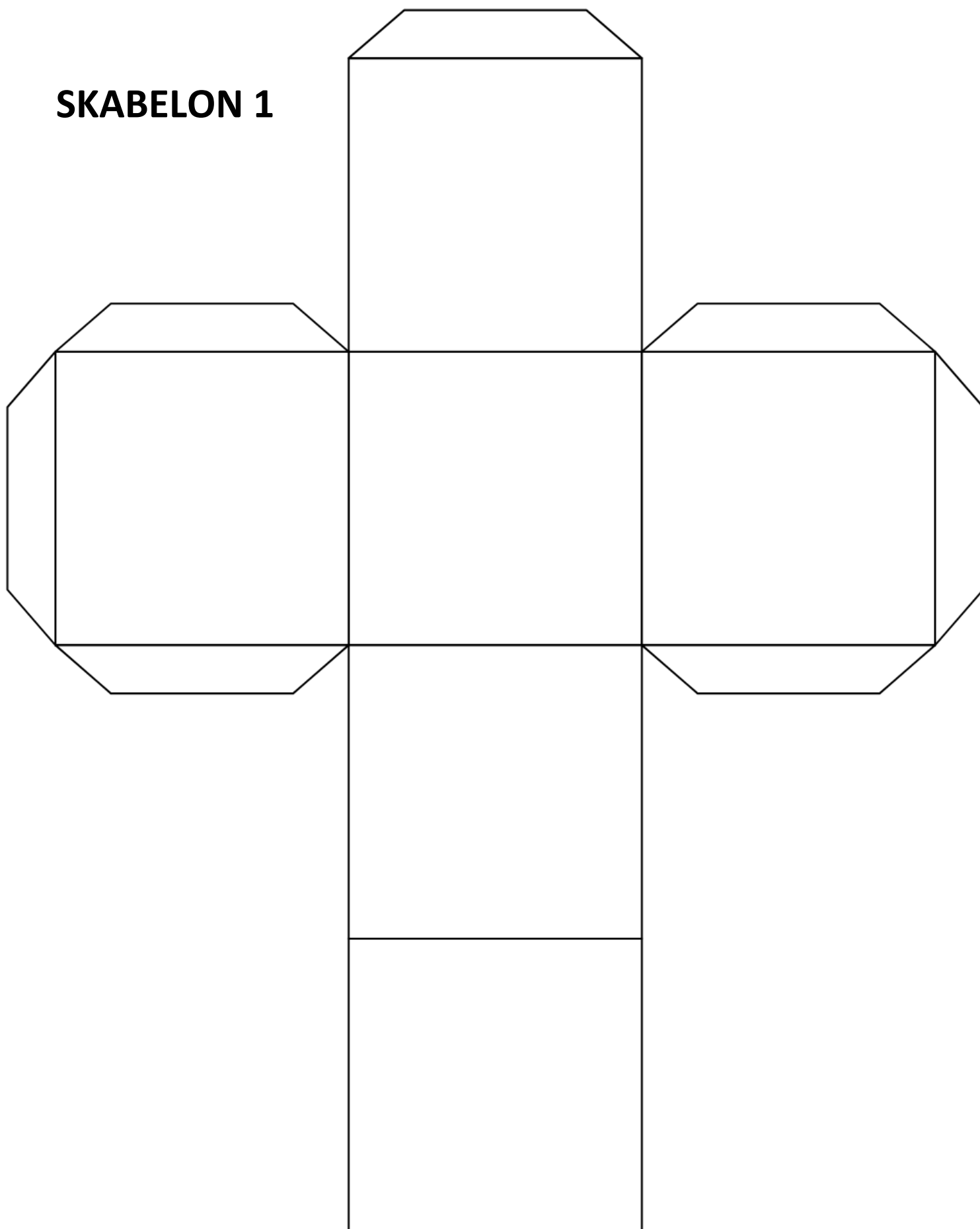
- Eksempel - Sofie og Amalie arbejder sammen:
 - Pigerne sidder med skabelon 1.
 - Sofie vælger og tegner forskellige ting i tre forskellige felter på terningen.
 - Amalie vælger og tegner tre andre ting til de øvrige felter
 - Opfordr børnene til at skiftes til at tegne
 - Fortællerparrene skal sørge for at der ikke er gentagelser i deres tegninger der kommer på terningen så der kommer variation i fortællingen. F.eks. vil man ikke sidde med en terning med et hjerte eller den samme smiley på samtlige sider.

b) Fortæl!

Hvert fortællerpar sidder eller står overfor hinanden to og to og er klar med en kick-off sætning.

- En voksen sætter et stopur på 4-5 minutter (juster tidsrammen efter behov).
- *3,2,1 Go!* Makkerne skiftes til at slå terning og fortælle en fælles historie frem og tilbage til hinanden. *Husk at advare når der kun er et minut tilbage så de kan prøve at afslutte historien.
- Saml op på de forskellige historier i fællesskab.
- Fortæl evt. videre på nogle af de nye historier i fællesskab.
- Byt makker og evt. terninger og gentage aktiviteten.
- De forskellige fortællerpar kan vise deres fortælling til de andre med kroppen.

SKABELON 1

SKABELON 2

Foto: Mikkel Houmøller, CC BY-SA 4.0 - <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>, via Wikimedia Commons
Foto: Emoji One, CC BY-SA 4.0 - <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>, via Wikimedia Commons
Foto: Emoji One, CC BY-SA 4.0 - <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>, via Wikimedia Commons
Foto: Mikkel Houmøller, CC BY-SA 4.0 - <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>, via Wikimedia Commons